

## "בְּנֵי צִיּוֹן"

"ויש משה את ידו על הים וישב הים לפניו בקר לאיתנו... וינער ה' את מצרים בתוך הים" (שמות יד', כז')

על הכתוב, "וַיִּשָׁב הַיָּם לִפְנֵי בְקָר לְאִיתָנוּ", כתב "בעל הטורים": "לְאִיתָנוּ" אותיות לְתָנָאוּ, שֶהֲתַנְה הַקֵּב"ה עִם הַיָּם בְּמַעֲשֵׂה בְרָאשִׁית שֶׁיִּבְקַע לִפְנֵי יִשְׂרָאֵל". ומקור הדברים הוא במדרש (מדרש רבה כא', ו'): "אמר משה לפני הקב"ה: אתה אומר לי שאקדע את הים ואעשה את הים יבשה? והכתיב (=והרי כתוב) (ירמיה ה') 'אשר שמתי חול גבול לים חק עולם ולא יעברנהו, והרי נשבעת שאין אתה קורעו לעולם... אמר לו הקב"ה: לא קראת מתחילת התורה מה כתיב? (בראשית א) 'ויאמר אלהים יקוו המים'. אני הוא שהתניתי עמו כן. התניתי מתחילה שאני קורעו, שנאמר: 'וַיִּשָׁב הַיָּם לִפְנֵי בְקָר לְאִיתָנוּ' – לְתָנָאוּ שֶהֲתַנְיֵיתִי עִמּוֹ מִתְחִילָה. מִיַּד שָׁמַע מֹשֶׁה לְהַקֵּב"ה, וְהִלֵּךְ לְקָרוֹעַ (את) הַיָּם".

ותמהו על-כך המפרשים. הלא הפסוק "וַיִּשָׁב הַיָּם לִפְנֵי בְקָר לְאִיתָנוּ", שבו נרמז שהקב"ה התנה עם הים שיקרע, כתוב לאחר שכבר נקרע הים לישראל. ולכאורה, צריך הענין להיות רמוז לפני שנקרע הים לישראל. תרוץ נפלא על-כך אומר מהר"י מינץ (דרוש ח'), שדוקא בעת ששב הים לאיתנו, אז התנה עמו הקב"ה, שכמו שנקרע עכשיו לפני ישראל, כך בכל פעם שיצטרכו ישראל – יקרע להם הים שוב. כמו שבאמת מצינו, שנקרע הירדן לפני יהושע, וכן נהר גינאי נבקע לפני ר' פינחס בן יאיר. ולכן אמר הכתוב: "וַיִּשָׁב הַיָּם לִפְנֵי בְקָר לְאִיתָנוּ" – דהינו, למרוצתו הטבעית, אך לְתָנָאוּ הראשון שהתנה הקב"ה עם הים במעשה בראשית, שיקרע תמיד לפני ישראל כאשר יצטרכו לכך.

והנה כבר למדנו בגמרא (סוטה ב'): "אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן: וקשין (=וקשה) לזווגן (את האיש ואת האשה) בקריעת ים סוף". וזאת, היות והזיווג הוא ענין גבוה מאד, והמקטרגים מתאמצים בכל כוחם, בכל מיני תחבולות, לבטל את הזיווג, וצריך סיעתא דשמאי (=עזרת שמים) בקריעת ים סוף כדי להשלים את הזיווג. על-כן, יש לומר, שכח התנאי שהתנה הקב"ה עם הים, שבכל פעם שיצטרכו ישראל לנס של קריעת הים, הוא יבקע לפניהם, בכח הנה יפלל גם ענין זיווגו של האדם, שהוא קשה בקריעת ים סוף.

ולכן יש מנהג שלפני הנישואין עושים תנאים בין שני הצדדים. וזאת, כדי להזכיר ולעורר את התנאי הראשון שהתנה הקב"ה עם הים, שיקרע תמיד לפני ישראל כשיצטרכו לכך, וממילא שוב לא יוכלו המקטרגים למנוע מזיווג זה שיצא מן הכח אל הפועל. (מנהג ישראל הוא לעשות תנאים בין שני הצדדים, של החתן והכלה. ועין ב"אמרי אמת" (ליקוטים אירוסין), שכתב על-פי התשב"ץ (סימן תסד'), שאת כל המנהגים של חתן וכלה אנו למדים מקבלת התורה. שהרי, הקב"ה קדש את ישראל על-ידי התורה, והראה את עצמו פחתן נגד ישראל, שהם הפלה. והנה, מצינו שגם הקב"ה עשה כביכול תנאים בינו לבין כלל ישראל, לפני מתן תורה, כמו שכתוב (שמות יט', ה'): "ועתה אם שמוע תשמעו בקלי, ושמרתם את בריתי, והייתם לי סגלה מכל העמים כי לי כל הארץ ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש". ומזה נובע מנהג ישראל לכתוב תנאים בין שני הצדדים – החתן והכלה).

וראוי להוסיף שבספר "ארץ צבי" להג"ק מקוויגלוב זצ"ל (סוף ח"ב, דרוש ה'), שכתב בשם הגה"ק בעל "חידושי הרי"ם", שכל זיווג של בר ישראל בא בדרך נס. לראיה לכך הביא את ענין אליעזר, עבד אברהם, שבילכתו לקחת אשה ליצחק, קפצה לו הדרך, כמו שכתוב (מה שאמר אליעזר ללבן) (בראשית כד', מב'): "ואבא היום אל העין". ופרש רש"י, בשם המדרש: "היום יצאתי והיום באתי – מכאן שקפצה לו הארץ".

ולכאורה קשה לנו, מדוע נעשה לו נס וקפצה לו הדרך? ואם היה מגיע אליעזר אל מחוז חפצו בדרך הטבע, לאחר כמה ימים, מה יש בכך?

אלא, אומר הגה"ק מקוויגלוב זצ"ל, שכאן רצה הקב"ה ללמד לדורות עולם, שכל זיווג הוא בדרך נס (וכל זיווג

הוא פקריעת ים סוף). ולכן מתאמצים החיצונים **המקטרגים** בכל כוחם לפרוש רשת במניעות שונות, כדי לבטל את השידוך. על-כן, צריך **נס** כדי להימלט מפניהם, שלא ירעו ולא ישחיתו את הזיווג. ולכן מנהג ישראל, שעושים תנאים בגמר השידוך, לפני החתונה. וזאת, כדי להראות **לחיצונים**, שכביכול כל השידוך הזה הוא רק על תנאי. ומכיון שהחיצונים רואים כך, שעננין זה הוא על תנאי, ויכול להיות שלא יתבצע, הם אינם מתאמצים כל-כך כנגד השידוך.

נמצא לפי זה, שהתנאים שעושים שני הצדדים, החתן והכלה, הם כדי להחליש בתחילה את התנגדות החיצונים (כאשר הם רואים שעננין הזיווג הוא על תנאי). וגם כדי להזכיר ולעורר את התנאי הראשון שהתנה הקב"ה עם הים, שיקרע לישראל כשיצטרכו לכך. ועל-ידי כך לעורר **נס** על הזיווג הזה, כדי לבטל לגמרי את התנגדות **החיצונים** לזיווג, ולהוציאו בסימן טוב ובמזל טוב מן הכח אל הפועל.

וילסיום, כדי לחזק את החתן והכלה, הנה מצינו, שכמו שקפצה הדרך לאליעזר, עבד אברהם, בדרך לקחת אשה ליצחק, כך מצינו אצל יעקב אבינו, שקפצה לו הדרך כשהלך לתרן למצוא שם את זיווגו. וזאת, על-פי מה שכתוב בגמרא (חולין צא): "ויצא יעקב מבאר שבע וגו' ויפגע במקום... אמר: אפשר עברתי על מקום שהתפללו בו אבותי, ואני לא התפללתי בו?... כיון שהרהר בדעתיה (=בדעתו)... קפצה ליה ארעא (=קפצה לו הארץ). מיד - ויפגע במקום".

ויש לומר שקפיצת הדרך היתה לו כדי שלא יתעכב בדרך, ויוכל להגיע בעיתו ובזמנו ללבן, בשביל רחל ולאה, אשר בנו את בית ישראל.

מכל זה אנו למדים שכמו שזיווג האבות היה בדרך **נס**, כך בכל זיווג של איש ואשה יש סיוע מן השמים, למעלה מדרך הטבע, בבחינת **נס** של קפיצת דרך.

ויש עוד לומר על הכתוב בגמרא (קידושין כט): "אמר רב יהודה, אמר שמואל: הלכה היא, שקודם נושא אשה ואחר-כך ילמוד תורה". ועל-כך, שואל שם רבי יוחנן בתמיהה: "ריחיים בצוארו ויעסוק בתורה?". כלומר, עכשיו שהאדם נושא אשה ויש עליו על פרנסה, שהוא כ"ריחיים על צוארו", איך יהיה לו פנאי לעסוק בתורה? אלא, התשובה היא לפי מה שבארנו, שמתעם זה עשה הקב"ה **נס** בזיווגם של יצחק ושל יעקב, שקפצה להם הארץ - כדי ללמדנו, ש"כל המקבל עליו על תורה, מעבירין ממנו על מלכות ועל דרך ארץ".

ועל-כן צריכים החתן והכלה לדעת, שאם ילכו בדרך התורה והמצוות, מובטח להם שהקב"ה יעזור להם, וכמו שקפצה הדרך בזיווג האבות יצחק ויעקב, כך תהיה גם להם "קפיצת דרך", וכל עניני הארציות יקפצו ויסתדרו בקלות, בלי שום טרחה וטרדה, ויבנו בית כשר ונאמן בישראל. (ע"פ "אורה של תורה")

"ויושע ה' ביום ההוא את ישראל מיד מצרים"

רבי גדליה איסר, מתלמידי ר' שמחה זיסל מקלם, היה מעסיק בביתו בחור עני. באחד הימים נעלם מביתו גביע, והחשד נפל על אותו בחור. ואכן, הבחור הודה, בבכי, כי הוא זה שנטל את הגביע, אך התנצל ואמר שהיה זקוק להלוואה, ולכן נטל בלית ברירה את הגביע, כדי להפקידו כמשכון, ועם פרעון החוב הוא יחזירנו.

ר' גדליה לא גלה את הדבר לאיש, כדי לא לבישו. אולם, הוא מנע מהבחור להמשיך לעבוד בביתו מטעמי זהירות. אך מאידך, הוא קבל על עצמו לתמוך בבחור זה כדי שהוא יוכל להתבסס. וכבר אמר החכם מפל אדם: "שלח לחמוך על פני המים כי ברב הימים תמצאנו" (קהלת יא א').

והנה, המשגחה סבבה שהודות לותרנותו וחסדו זה, צמחה לו ישועה, והוא נצל ממות. לאחר שנים, בזמן המהפכה ברוסיה, כאשר הקומוניסטים עלו לשלטון, "נאשם" ר' גדליה באי-ציות לפקודות השלטון החדש, בכך שהשקה בביתו מכונת כתיבה. על "עונו" זה הוא נידון להוצאה להורג. אימה וחשכה גדולה נפלה על ביתו, ואשתו התדבקה על דלתות ראשי המדינה בעיר המלוכה פטרבורג, כדי להשיג עבורו חנינה, ולפדותו ממותה.

והנה, כאשר התרוצצה בין המשורדים ולשכות השרים, פגשה בצעיר העני שעבד בביתם, אשר במשך השנים נתמנה לתפקיד גבוה בשלטון הקומוניסטי. כשספרה לו על הסכנה שבה עומד מטיבו לשעבר, מיד נסע הוא למקום מאסרו של ר' גדליה בעיר טולא, וסדר שיגרשם בפנקסי בית האסורים שהאסיר גדליה הוצא להורג, וכבר בוצע גזר דינו. ומיד לאחר מכן הוא הברית את ר' גדליה וכל משפחתו מחוץ לרוסיה... חג פשוט שמח לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!

## "בְּנֵי צִיּוֹן"

"אִזְ יִשִּׁיר מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשִּׁירָה הַזֹּאת לַה', וַיֹּאמְרוּ לֵאמֹר אֲשִׁירָה לַה'"

עַל שִׁירַת הַיָּם מְבוֹאֵר בְּסִפְרֵי הַקְּדוּשִׁים, שְׁצַרִּיכִים לֹמַר אֶת הַשִּׁירָה כָּל יוֹם בְּכּוֹנֵה גְדוּלָּה. וְצָרִיךְ לְכוֹן, כְּאִילוֹ אָנוּ עוֹמְדִים מִמֶּשׁ בְּשַׁעַת קְרִיעַת יָם סוּף, וְנִיצוּלִים מִן הַמְּצָרִים הַסּוֹבְבִים אוֹתָנוּ. וּכְפִי שְׁמִבוֹאֵר בְּשִׁל"ה הַקְּדוּשׁ (מִסְכַּת יוֹמָא, דְּרַךְ חַיִּים אוֹת מו', בְּשֵׁם "סִפְרֵי הַתְּרָדִים"): "כִּכּוֹן בְּשִׁירַת הַיָּם שְׁאוּמְרִים בְּכָל יוֹם, לְאוּמְרָה בְּקוֹל וּבְשִׁמְחָה רַבָּה, כְּאִילוֹ אוֹתָהּ שָׁעָה יֵצֵא מִמְּצָרִים. שְׁהָרִי אָמְרוּ בְּמִדְרָשׁ, וַיִּסַּע מֹשֶׁה אֶת יִשְׂרָאֵל מֵיַם סוּף, שֶׁהִסִּיעַם מִצְּרֵי הַיָּם – שְׁנִמְחָלוּ עַל-יְדֵי הַשִּׁירָה שְׁאָמְרוּ. שְׁכָּל מִי שֶׁנַּעֲשֶׂה לוֹ גַּם וְאוּמַר שִׁירָה, מוֹחֲלִין לוֹ עַל כָּל צְוֹנוֹתָיו. וְהִנֵּה, אַחַר שְׁצִנְנוּ ה' לֹמַר שִׁירָה זֶה בְּכָל יוֹם, כְּדַכְתִּיב: 'וַיֹּאמְרוּ לֵאמֹר'. וְכַדְכַתְּבִיב רַשְׁב"י, שְׁרוּצָה לֹמַר, שְׁנִאֲמַר אוֹתָהּ (=אֶת הַשִּׁירָה) בְּכָל יוֹם בְּשִׁמְחָה רַבָּה כְּשֶׁעָה רֵאשׁוֹנָה (=כְּמוֹ בַּפֶּעַם הָרֵאשׁוֹנָה) שְׁאָמְרָנוּ אוֹתָהּ, (שְׁאִז) וְדָאִי כַח סְגוּלָתָהּ (שֶׁל הַשִּׁירָה) כָּל יוֹם, כְּשֶׁעָה רֵאשׁוֹנָה לְמַהֲדָרִין" (=כְּפִי שְׁאָמְרוּ יִשְׂרָאֵל עַל הַיָּם).

וְכֵן כְּתַב הַחֵיד"א בְּסִפְרוֹ "עֲבוּדַת הַקֹּדֶשׁ" (צִפְרָן שְׁמִיר סִימָן ב', אוֹת כד'): "הַפְּלִיגוּ בּוֹהַר הַקְּדוּשׁ בְּאַמִּירַת שִׁירַת הַיָּם... וְעַל-כֵּן צָרִיךְ לְאוּמְרָה בְּשִׁמְחָה רַבָּה וּבְנַעֲמִימָה, וַיִּצְרַח בְּדַעַתוֹ כְּאִילוֹ עוֹמֵד בִּיבְשָׁה בַתּוֹךְ הַיָּם, וְהַמְּצָרִים נִטְבָּעִים וְהוּא נִיצוּל, וְהִיא סְגוּלָה לְכַפֵּרֶת צְוֹנוֹתָיו, כִּידוּעַ".

וְרֵאוּ לְהוֹסִיף מָה שְׁמַצִּינוּ בּוֹהַר הַקְּדוּשׁ ("בְּשִׁלְחָה" ג'ד, מִתּוֹרָגָם): "שְׁנִינּוּ, כָּל אָדָם שְׁאוּמַר שִׁירָה זֶה בְּכָל יוֹם, וּמְכוֹן בָּהּ, זוֹכָה לְאוּמְרָה לְעֵתִיד לְבוֹא, שְׁהָרִי יֵשׁ בָּהּ (=בְּשִׁירָה) עוֹלָם הַזֶּה, וַיֵּשׁ בָּהּ עוֹלָם הַבָּא... (הִנֵּה כְּתוּב): 'וַיֹּאמְרוּ לֵאמֹר', (שְׁזֶה) לְדוּרֵי דוּרוֹת, מִשׁוּם שֶׁלֹּא תִשְׁכַּח מֵהֶם לְעוֹלָמִים, שְׁכָּל מִי שֶׁזוֹכֵה לְשִׁירָה זֶה בְּעוֹלָם הַזֶּה, זוֹכָה לָהּ לְעוֹלָם הַבָּא. וְזוֹכָה לְשִׁבְחָה בָּהּ בִּימֵי מֶלֶךְ הַמְּשִׁיחַ, בְּשִׁמְחָתָהּ שֶׁל כְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל עִם הַקַּב"ה, כִּי כְּתוּב: 'וַיֹּאמְרוּ לֵאמֹר אֲשִׁירָה לַה'". 'לֵאמֹר' – בְּאוֹתוֹ זְמַן (שְׁיִצְאוּ מִמְּצָרִים), 'לֵאמֹר' – בְּאַרְצֵי הַקֹּדֶשׁ, בְּזְמַן שְׁשׁוּרִים יִשְׂרָאֵל בְּאַרְצֵי, 'לֵאמֹר' – בְּגִלוֹת, (ו') 'לֵאמֹר' – בְּגְאוּלְתָּם שֶׁל יִשְׂרָאֵל, 'לֵאמֹר' – לְעוֹלָם הַבָּא".

נִמְצְאוּ לְיַמֵּדִים מְזוּהָ, שְׁבְּאַמִּירַת הַשִּׁירָה יֵשׁ קוֹ אֶחָד מְשׁוֹתֵף, הַמְּקַשֵּׁר בֵּין הָעֵבֶר עִם הַהוֹנָה וְעִם הָעֵתִיד לְבוֹא. שְׁכֵּן, הָעֵבֶר הִיָּה כְּאֲשֶׁר מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל אָמְרוּ אֶת הַשִּׁירָה עַל הַיָּם, בְּשַׁעַת שְׁנַקְרַע לָהֶם יָם סוּף לְגִזְרִים. וְאִילוֹ הַהוֹנָה הוּא הַשִּׁירָה שְׁאָנוּ מְמַשִּׁיכִים וְאוּמְרִים בְּכָל יוֹם וְיוֹם בְּתַפִּילָּה. וְאִילוֹ הָעֵתִיד הוּא כְּאֲשֶׁר נִזְכָּה לֹמַר אֶת הַשִּׁירָה הַזֹּאת בְּבוֹא מְשִׁיחַ צְדָקְנוּ, בְּמַהֲרָה בְּיַמֵּינוּ, אָמֵן.

"וְלֹא יִכְלוּ לְשַׁתֵּת מֵיָּם מִמֶּרָה כִּי מָרִים הֵם... וַיִּצְעַק אֶל ה' וַיֹּרְהוּ ה' עֵץ וַיִּשְׁלַף אֶל הַיָּם וַיִּמְתְּקוּ הַיָּמִים"

כְּתוּב בְּמִדְרָשׁ, שְׁבַעַת שְׁבָאוּ יִשְׂרָאֵל לְמֶרָה, "וְלֹא יִכְלוּ לְשַׁתֵּת מֵיָּם מִמֶּרָה כִּי מָרִים הֵם", לְמַד הַקַּב"ה אֶת מֹשֶׁה אֵיךְ לְהַתְּפִיל לְפָנָיו, כְּדִי לְהַפּוֹךְ אֶת הַמָּר לְמֶתוּק. וּכְפִי שְׁכַתּוּב בְּמִדְרָשׁ (שְׁמו"ר מג', ג'): "אָמַר ר' בְּרַכְיָה... כִּיּוֹן שְׁבָאוּ יִשְׂרָאֵל לְמֶרָה, מָה כְּתִיב שָׁם? 'וַיִּבְאוּ מִרְתָּה'. הַתְּחִיל מֹשֶׁה מְהֵרָה בְּלָבוּ, וְאָמַר: הַיָּם (הַמָּרִים) הִלְלוּ, לְמָה נִבְרָאוּ? מָה... (הַנְּאִי) יֵשׁ לְעוֹלָם בְּהֵן? מוֹטֵב הִיָּה אִילוֹ לֹא נִבְרָאוּ! יָדַע הַקַּב"ה מָה הִיָּה (מֹשֶׁה) מְחַשֵּׁב בְּלָבוּ. אָמַר לוֹ הַקַּב"ה (לְמֹשֶׁה): לֹא תֹאמַר כֵּן... הֵן (=וְכִי) יֵשׁ דְּבַר בְּעוֹלָם שֶׁלֹּא נִבְרָא לְצוּרָךְ? אֲלֵא אֲנִי מְלַמְּדֶךָ הַיָּאֵךְ תְּהֵא אוּמַר – אָמַר כֵּן: 'עֲשֵׂה אֶת הַמָּר מְתוּק'".

וְלִכְאוּרָה יִפְלֵא הַדְּבַר מְאֹד! וְהָרִי כָּל הָאוֹתוֹת שֶׁעָשָׂה מֹשֶׁה עַד עַתָּה בְּמִצְרַיִם, הָיוּ כְּלֵן עַל-יְדֵי תְּפִילָּה. אִם כֵּן, מָה נִשְׁתַּנָּה כְּאֵן, שֶׁהַקַּב"ה הִיָּה צָרִיךְ לְלַמְּדוֹ לְשׁוֹנוֹת שֶׁל תְּפִילָּה?

בְּסִפְרֵי "לְקַט אֲמָרִים" לְהַגְהָ"צ רַבִּי יַעֲקֹב מֵאִיר שְׁכַטֵר שְׁלִיט"א, מוּבָא, שְׁכַאֲשֶׁר לֹא יִכְלוּ יִשְׂרָאֵל לְשַׁתֵּת מִן הַיָּם הַמָּרִים, עָמְדוּ לְפָנָיו מֹשֶׁה שְׁתֵּי דְרָכִים: אַחַת לְהַתְּפִיל שֶׁה' יִתְּבַרַךְ יִגְלֶה לָהֶם מֵיָּם מְתוּקִים אַחֲרֵי. וְדְרָךְ שְׁנִיָּה לְהַתְּפִיל שֶׁהַיָּם הַמָּרִים יִהְפְּכוּ לְמֶתוּקִים.

וְלַמְּדוֹ ה' יִתְּבַרַךְ, כִּי הַדְּרָךְ הַנִּכּוֹנָה הִיא לְהַמְּלִיכוֹ עַל הַיָּם הַמָּרִים. דְּהֵינּוּ, לְגִלוֹת כִּי כּוֹחוֹ שֶׁל הַקַּב"ה הוּא לְהַפּוֹךְ

את המר למתוק. וזוהי הדרך הנכונה שצריך להתפלל אל ה', שמתוך הצרה עצמה ימציא לנו פדות ורוחה, כמו שכתוב (ירמיה ל, ז): "ועת צרה היא ליִעֲקֹב, ומִמְנָה(=על-ידי הצרה) יִוָּשַׁע".

וצריך האדם לדעת, שאין הקב"ה מביא סתם צרה על האדם, אלא כל הפונה היא שיקבל האדם את מלכותו יתברך, וידע שעל-ידי כח תפילתו לה, יש לאל ידו "להמתיק את המר", ולהפוך את הצרות לחסדים ולרחמים גדולים. וזהו שאומרת הגמרא: "ארבעה אבות נזיקין (הן): השור, והבור, והמבעה, וההבער. מאי 'מבעה'? רב אמר: 'מבעה' - זה אדם... דכתיב (ישעיה כא, יב): "אמר שומר אתא בקר וגם לילה, אם תבעיון בעיו". ופרש רש"י: "אם תבעיון בעיו" - אם תבקשו בקשותכם". דהינו מהותו של האדם היא לבקש/להתפלל, כפי שאמר דוד המלך "ואני תפלה". ובאמת, כאשר נבדוק מה המהות/התכן/המילוי של "אדם", נמצא שהוא תפילה. הא כיצד? הנה, אותיות המילוי של "אדם" - אֶלֶף דָּלֶת מֶם - הם "מתפלל". (מסומנות באפור).

ואם "אדם" הוא "מבעה", כלשון הגמרא, הבה ונסתפל מהן אותיות המילוי של "מבעה" - מֶם בֵּית עֵין הֵה - נמצא שהן אותיות "מיתנה" (=515) - בדיוק הגמטריה של "תפלה" (=515). לומר לך: מהות האדם הוא, להתפלל תפילות לפני ה' יתברך.

ויבאו מרתה ולא יכלו לשתת מים ממרה פי מרים הם...ויצעק (משה) אל ה', ויורהו ה' עץ וישלך אל המים וימתקו המים" (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן)

על הכתוב, "ויבאו מרתה ולא יכלו לשתת מים ממרה פי מרים הם", אומר ה"ישמח משה" ("פי תצא" קיז), שהמים המרים רומזים על הדינים המתעוררים על ישראל, חלילה, מחמת העונות. ומוסיף הוא ואומר, שאותם עונות גורמים גם לפרוד בשם ה' יתברך (יהוה).

על-כן, אומר ה"ישמח משה", כדי לתקן ענין זה, ולהמתיק את הדינים מעלינו, צריך לעשות תשובה, ולעסוק בתורה הקדושה. שכן, על-ידי כך מחברים ומיחדים את שם "הויה". וכפי דבריו הקדושים: "וגם ידוע (שה)עונות מפרידין (את) אותיות הויה, וכמו שפרשו (חז"ל את הכתוב) 'למה ה' תעמד ברחוק' (תהילים י', א). (דהינו, למה אותיות השם - יהוה - נפרדות, ועומדות במרחק זו מזו?). ו(אולם) התשובה (שעושים ישראל) הוא יחוד(=חיבור) שם הויה, וכמו שכתוב בספרים: מאי תשובה? (לומר לך, שתשובה היא אותיות) תשוב ה' (להשיב את שם ה', שיהיה מלא). והוא(=וזהו ש)מבואר בזהר הקדוש (ח"ב, ס' ע"ב): "ויורהו ה' עץ וישלך אל המים וימתקו המים, דעץ(=היא התורה שנקראת 'עץ חיים'), הינו (שהעוסקים בה, עושים) יחוד הויה".

בענין זה של מיתוק הדינים, כותב הרה"ק רבי יצחק מראדוויל זיע"א ("אור יצחק", "ויגש"), שהשם "אלהים", הוא שם של מידת הדין, כמו שכתוב (בראשית יט, כט): "ויהי בשחת(=החריב) אלהים את ערי הכפר (סדם)". אך לעומת זאת השם "אל", שהוא חלק משם אלהים, הוא שם של חסד, כמו שכתוב בתהילים (נב, ג'): "חסד אל כל היום". ומכאן, שאותיות הים האחרונות משם אלהים הם דין גמור, ובאותיות אלו(=הים) הכה הקב"ה את מצרים בקריעת ים סוף, כמו שכתוב: "וישב ה' עליהם(=על המצרים) את מי הים...".

לפי זה יאיר לנו להבין מה שאמר הקב"ה למשה בקריעת ים-סוף: "ואתה הרים את מטף ונטה את ירך על הים ובקעהו, ויבאו בני ישראל בתוך הים ביבשה". שפאן רמזו הקב"ה למשה שיבקע ויחלק את אותיות אלהים ("ונטה את ירך על הים ובקעהו"), כדי להכניע את האותיות הים' מהשם "אלהים", הרומזות לדין, ויתגלה השם "אל", שהוא חסד גמור - ועל-ידי כך "ויבאו בני ישראל בתוך הים ביבשה".

ועל-כך אמר נעים זמירות ישראל בהלל (תהילים קיד, ג): "הים ראה וינס הירדן יסב לאחור". "הים ראה וינס" - ג' האותיות "הים" מהשם "אלהים" (הרומזות כאמור על הדין) נסו מפני ישראל וחלו על המצרים, והטעם לכך הוא: פיון ש"הירדן יסב לאחור" - ה"ירדן", הרומז למידת הדין (=ירדן' - "ירד דין") "יסב לאחור" - הדין נסוג לאחור, ואז נתגלה החסד לישראל, והם עברו בתוך הים ביבשה.

על-כך רמזו בלעם הרשע, באומרו (במדבר כג, כב): "אל מוציאם ממצרים" - בני ישראל יצאו ממצרים על-ידי שקרע להם הקב"ה את הים מהשם "אלהים", ונשאר שם רק 'אל', שם החסד, ועל-ידי כך יצאו ממצרים.

וראויה להוסיף מה שאמרו חז"ל על איש ואשה (סוטה ב): "...קשה לזוגם, כקריעת ים סוף". והקשה על-כך הזהר הקדוש ואמר (תרומה קע): וכי קריעת ים סוף היתה קשה לפני הקב"ה? והרי כתוב שהוא יתברך (נחום א, ד): "גוער

בַּיָּם וַיִּבְשֶׂהוּ וְכָל הַנְּהָרוֹת הַחֲרִיב׃.

אָלָא, מִתְרַץ הַזֶּהֱרֵר הַקָּדוֹשׁ וְאוֹמֵר: כְּמוֹ שֶׁבְקָרִיעַת יַם סוּף קִטְרַג **הַשָּׁטָן** וְחִבְרַת מְרַעֲיו עַל יִשְׂרָאֵל, וְאָמַר לְפָנַי הַקֵּב"ה: "מָה נִשְׁתַּנּוּ אֵלּוּ מֵאֵלּוּ? (הָרִי) הִלְלוּ(=הַמְצַרִּים) עוֹבְדֵי עֲבוּדָה זָרָה, וְהִלְלוּ(=יִשְׂרָאֵל) עוֹבְדֵי עֲבוּדָה זָרָה". וּמִצֵּד זֶה הָיָה קֶשֶׁה כְּבִיכּוֹל לַהֲקֵב"ה לְעֵבוֹר עַל שׁוֹרַת הַדִּין, כִּי "מִלֶּךְ בְּמִשְׁפַּט יַעֲמִיד אַרְצִי"(=דִּהְיָנוּ שְׁהַמֶּלֶךְ/הַקֵּב"ה) חָיֵב לְעִשׂוֹת דִּין וּמִשְׁפַּט צָדֵק, וְאֵל לֹא לְהַפְלוֹת וּלְהִיטִיב עִם יִשְׂרָאֵל שְׁחָטָאוּ.

וְעַל-כֵּן אָמְרוּ חֲזו"ל: "...קֶשֶׁה לְזַוְּגַם (אֶת הָאִישׁ וְהָאִשָּׁה), כְּקָרִיעַת יַם סוּף". שְׁכֵן, הַזְיוּג שֶׁל אִישׁ וְאִשָּׁה הוּא דְבַר נִשְׁגָּב מְאֹד, וְעַל-כֵּן מִתְעוֹרְרִים דִּינָיִם וּמְקַטְרָגִים כְּדֵי לְמַנוּעַ אֶת הַזְיוּג.

"אִם שְׂמוּעַ תִּשְׁמַע לְקוֹל ה' אֱלֹהֶיךָ... כִּי אֲנִי ה' רַפְאֵךְ"

כְּאֲשֶׁר רוּפֵא רוּשֵׁם תְּרוּפָה לְחוּלָה, הָרִי יֵשׁ בְּתְרוּפָה מְנַה מְסוּיַמַּת שֶׁל רַעַל, שֶׁתִּפְקִידוֹ לְהַמִּית אֶת הַחֲדִיקִים הָרַעִים, גּוֹרְמֵי הַמַּחֲלָה בְּגוּפוֹ. וְכֵן, הַרוּפֵא יוֹדֵעַ בְּמִדּוּק אֶת מִידַת הָרַעַל שֶׁיֵּשׁ בְּתְרוּפָה, וְאִיךְ וְכִיצַד לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בָּהּ. וְעַל-סִמּוּךְ כָּל זֹאת, הוּא כּוֹתֵב לְחוּלָה בְּמִרְשָׁם אֶת הַתְּרוּפָה, וּמְזַהֲרֵנוּ שְׂאִין לְהוֹסִיף אוֹ לְגְרוֹעַ מִמֶּנָּה. וּמוֹכֵן הַדְּבָר, שְׂאֵם הַחוּלָה לֹא יִשְׁמַר עַל הוֹרָאוֹת הַרוּפֵא, וְיוֹסִיף אוֹ יִגְרַע מִן הַתְּרוּפָה, הָרִי הוּא מְסַכֵּן אֶת חַיָּו.

כֵּן הַדְּבָר בְּתוֹרָה הַקָּדוּשָׁה שֶׁנִּתְנָה לְיִשְׂרָאֵל מֵאֵת ה' יִתְבָּרֵךְ. "אֲנִי ה' רַפְאֵךְ" – הַתּוֹרָה הִיא מְרַשֵּׁם הַתְּרוּפָה שֶׁנִּתְּנָה לָנוּ הַבוֹרֵא יִתְבָּרֵךְ, רוּפֵא כָּל בָּשָׂר. וְכֵן, הִיא רְפוּאָה לְכָל תַּחֲלוּאֵי הָאָדָם, בְּנַפְשׁוֹ וּבְגוּפוֹ. כְּכַתּוּב (עִירוּבִין דָּף נד, א'): "חֵשׁ בְּרִאשׁוֹ – יַעֲסֹק בְּתוֹרָה... חֵשׁ בְּגוּרָנוּ – יַעֲסֹק בְּתוֹרָה... חֵשׁ בְּכָל גּוּפוֹ – יַעֲסֹק בְּתוֹרָה, שְׁנֵאמַר: 'וְלִכְלֹל בְּשׂוֹרוֹ מִרְפָּא'".

וְאִם כֵּן הַדְּבָר, כְּמָה מְגוּחָכִים הֵם דְּבָרֵי הַהֲדִיוּטוֹת וְהַרְפוּרְמִים, עֲמֵי הָאֲרֶץ, הַטּוֹעֲנִים שֶׁיֵּשׁ "לְתַקֵּן" אֶת הַתּוֹרָה, וְלְהַתְּאִימָה לְפִי טַעֲמָם וּלְפִי טַעַם הַתְּקוּפָה. וְזֶה בְּדִיוֹק כְּאִילוֹ יִכְתִּיב הַחוּלָה לְרוּפֵא, אִילוֹ תְרוּפוֹת הוּא יִתֵּן לוֹ, וְאִף יִכְתִּיב לוֹ אֶת הַמְרַשֵּׁם, וּלְבַסּוֹף אֵף יִרְצֶה אוֹתוֹ חוּלָה, שֶׁהַרוּפֵא יַחֲתוּם עַל הַמְרַשֵּׁם הַנִּלְ.

"וַיֵּאמְרוּ בְּה' וּבַמִּשָּׁה עֲבָדוּ"

מְסוּפָר עַל אַדְמו"ר אַחַד שֶׁהִסֵּב לְשַׁלְחַן עִם חֲסִידָיו וּפְתָאוּם שָׂאל אוֹתָם: הֵאֵם מְאֵמִינִים אַתֶּם בְּבוֹרֵא עוֹלָם? עָנוּ כֻלָּם פֶּה-אַחַד: אִיזוֹ מִן שְׂאֵלָה זֹאת בּוֹדְאֵי שְׂאֵנוּ מְאֵמִינִים בְּבוֹרֵא עוֹלָם.

אָמַר לָהֶם אוֹתוֹ אַדְמו"ר: דְּעוּ לָכֶם שְׂאֵנִי לֹא מְאֵמִין! תִּמְהוּ חֲסִידָיו וְשְׂאֵלוֹ אוֹתוֹ: רַבְּנוּ, כִּיצַד יִכּוֹל אַתָּה לְהַגִּיד שְׂאֵינְךָ מְאֵמִין, חֲלִילָה, בְּבוֹרֵא עוֹלָם? אָמַר לָהֶם הַאֲדְמו"ר: הֵאֵם אַתֶּם מְאֵמִינִים שֶׁהַדְּבָר שְׂאֵנוּ מְסוּפִים סְבִיבוֹ הוּא שְׁלַחַן? עָנוּ הַחֲסִידִים: הֵאֵם אָנוּ צְרִיכִים לְהֵאֲמִין שׁוֹה שְׁלַחַן? וְהָרִי אָנוּ רוֹאִים בְּעֵינֵינוּ שׁוֹה שְׁלַחַן! הִשִּׁיב לָהֶם הַאֲדְמו"ר: וְכִי אֲנִי זְקוּק לְהֵאֲמִין שֶׁיֵּשׁ בּוֹרֵא לְעוֹלָם? וְהָרִי אֲנִי רוֹאֵה זֹאת מִמֶּשׁ בְּעֵינַי שֶׁיֵּשׁ מְנַהֵג לְבִירָה... "וַיּוֹשַׁע ה' בַּיּוֹם הַהוּא אֶת יִשְׂרָאֵל" (י' ל')

מְסוּפָר עַל הַרוּפֵא הַיְהוּדִי ד"ר אֶהֱרֵן גְּאֵרְדִּיָה (מְגִדוּלֵי הַרוּפֵאִים בְּאֲשֶׁכְּנוּ בְּסוּף הַמַּאָה הַשְּׂמוּנָה-עֶשְׂרֵה, וְרוּפֵאוֹ הָאִישִׁי שֶׁל פְּרִידְרִיךְ הַגְּדוּל, מֶלֶךְ פְּרוּסְיָה), שֶׁפַּעַם נִכְנְסָה לְבֵיתוֹ נַעֲרָה יְהוּדִיָּה, וְקָרְאָה בְּקוֹל נִפְתָּח, שֶׁיִּמְהַר לְבוֹא לְבֵיתָהּ, שְׁכֵן אָבִיהָ חוּלָה אָנוּשׁ. הַחַל ד"ר גְּאֵרְדִּיָה בְּהַכְּנֹת אַרוּכּוֹת לְקִרְאָת הַיְצִיאָה, הוֹצִיא מִן הָאָרוֹן חֲלִיפָה מְיוֹחֶדֶת, נָקָה אוֹתָהּ בְּמַבְרַשֵּׁת, אַחַר הַבְּרִישׁ בְּמִתְיַנּוֹת אֶת כּוֹבְעוֹ, וְצַחֲצַח אֶת נַעֲלָיו. כְּאֲשֶׁר רָאֵתָה הַנַּעֲרָה שֶׁהַרוּפֵא מִשְׁתַּהַר מְלַצָּאת לְדֶרֶךְ, פָּכְרָה אֶת יְדֶיהָ בְּצַעַר וּבִיאוֹשׁ, וְקָרְאָה בְּקוֹל בּוֹכִים: רִיבּוֹנוּ שֶׁל עוֹלָם! אִם הַרוּפֵא אִינוּ נִחְפְּזוּ לְבוֹא, הוֹשִׁיעַ אַתָּה לְבָדְךָ אֶת אָבִי!

מִיד הַרְפִּין עֲצָמוֹ ד"ר גְּאֵרְדִּיָה לְעֵבֵר הַנַּעֲרָה הַבּוֹכִיָּה, וְאָמַר לָהּ: לְכִי לְבֵיתְךָ, שְׁכֵן כְּבָר הוֹטֵב בְּעִזְרַת ה' לְאָבִיךָ. מִיד מְהֵרָה הַנַּעֲרָה לְבֵיתָהּ, וְאָכַן מְצָאָה שְׁחַל מְפָנָה לְטוֹבָה בְּמִצְבוֹ שֶׁל אָבִיהָ, וְלֵאחֶר זְמַן-מָה הַבְּרִיא אָבִיהָ כְּלִיל מִמַּחֲלָתוֹ הַקָּשָׁה.

לְיָמִים, נִשְׂאֵל ד"ר גְּאֵרְדִּיָה, מִדּוּעַ הִשְׁתַּהַר כָּל-כֵּן מְלָבוֹא לְבֵית הַנַּעֲרָה בְּאוֹתוֹ בְּקָר? הִשִּׁיב לָהֶם הַרוּפֵא, וְאָמַר: כְּשֶׁבָּאָה אֵלַי הַנַּעֲרָה בְּקוֹל בְּכִי, הַבְּנֵתִי שְׂמֵצָב אָבִיהָ הוּא לֵאחֶר יָאוּשׁ, וְרַק בְּכּוּחוֹ שֶׁל ה' יִתְבָּרֵךְ, שֶׁהוּא "בוֹרֵא רְפוּאוֹת", אֲפָשֶׁר לְהַחֲיֵשׁ לְאָבִיהָ יְשׁוּעָה וּמְרָפָא. וְלָכֵן הִשְׁתַּהֲיִתִי כָּל-כֵּן, כְּדֵי לְשַׁבּוֹר אֶת לֵב הַנַּעֲרָה עוֹד יוֹתֵר, עַד שֶׁתִּצְעַק מִעֲמֻקֵי נִשְׁמַתָּה לְבוֹרֵא עוֹלָם, שֶׁיְבִיא מְרָפָא וּמְזוֹר לְאָבִיהָ מִמְרוֹם, וְאָכֵן כֵּן הָיָה בְּאַמְתָּ...!

חַג כְּשֶׁר שְׂמַח לְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל! נָא לְשִׁמּוֹר עַל קְדוּשַׁת הַגִּילְיוֹן!

## "בְּנֵי צִיּוֹן"

"מִקְדָּשׁ אֲדָנִי כּוֹנֵנוּ יְדִיד"

עַל הַפְּתוּב בְּפֶרֶשְׁתָּנוּ, "מִקְדָּשׁ אֲדָנִי כּוֹנֵנוּ יְדִיד", אוֹמְרִים חו"ל בְּגִמְרָא (סוּכָה מ"א): לְעֵתִיד לְבוֹא יֵרֵד מִן הַשָּׁמַיִם בֵּית מִקְדָּשׁ שֶׁל אֱשׁ, בְּנוֹי וּמְשׁוֹכְלָל, וְכַלְשׁוֹן רַש"י הַקְּדוּשׁ: "מִקְדָּשׁ הָעֵתִיד שְׁאֵנוּ מְצַפִּין (לוֹ), בְּנוֹי וּמְשׁוֹכְלָל, הוּא יִגְלֶה וְיָבוֹא מִשָּׁמַיִם, שְׁנֵאמַר (שְׁמוֹת טו', יז'): 'מִקְדָּשׁ אֲדָנִי כּוֹנֵנוּ יְדִיד'."

וְהִנֵּה, בְּשׁו"ת (=בְּשִׂאֲלוֹת וּתְשׁוּבוֹת) לְרֵשֵׁב"א (חֶלֶק ד' סִימָן קפ"ו), הוּא מְבִיא שֵׁם אֶת קוּשִׁית הַמִּינִים (=הַכּוֹפְרִים), הַשְּׁוֹאֲלִים: אִיךָ אָנוּ מְאֲמִינִים בְּבִנְיַן הַבַּיִת הַשְּׁלִישִׁי? הֲלֹא מִקְרָא מְלֵא דְבַר הַפְּתוּב עַל בֵּית הַמִּקְדָּשׁ הַשְּׁנַיִ (חֲגִי ב', ט'): "גְּדוּל יִהְיֶה כְבוֹד הַבַּיִת הַזֶּה הָאֲחֵרוֹן, מִן הָרֵאשׁוֹן אֲמַר ה' צְבָאוֹת". הֲרִי מְבוֹאֵר מִכָּאן, כִּי בֵּית הַמִּקְדָּשׁ הַשְּׁנַי הוּא הַבַּיִת הָאֲחֵרוֹן (חֲלִילָה), וְאֵין בֵּית מִקְדָּשׁ אֲחֵרִיו.

וְתַרְץ עֲנִין זֶה הַרֵשֵׁב"א וְאָמַר, כִּי הַלְשׁוֹן "אֲחֵרוֹן" הוּא רַק בִּיחֹס לְקוּדֵם אֱלִיו. אֲבָל אֲפֹשֶׁר שִׁיבֹא אֲחֵרִיו עוֹד אֶחָד. וְהִבִּיא הַרֵשֵׁב"א רְאִיָּה לְכַךְ מֵהָאוֹתוֹת שְׁצוּהָ הַקַּב"ה אֶת מֹשֶׁה (בְּשִׁלְיָחוֹת הָרֵאשׁוֹנָה), כְּאֲשֶׁר אָמַר לְמֹשֶׁה לְלַכֵּת לְמִצְרַיִם, וּלְבַשֵּׁר לְיִשְׂרָאֵל שֶׁהִגִּיעָה עֵת גְּאוּלְתָּם. וּכְדִי שִׁיאֲמִינוּ יִשְׂרָאֵל בְּמֹשֶׁה, כִּי ה' שִׁלְחוֹ לְהוֹצִיאֵם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם, צוּהָ הַקַּב"ה אֶת מֹשֶׁה לַעֲשׂוֹת לְפָנֵיהֶם אֶת אוֹת הַמַּטֵּה שְׁנֵהֲפֹךְ לְנַחֵשׁ ("וַיֹּאמֶר הַשְּׁלִיכְהוּ אֲרָצָה, וַיִּשְׁלַכְהוּ אֲרָצָה וַיְהִי לְנַחֵשׁ"), וְאֶת אוֹת הַיָּד, שֶׁהַכְּנִיס מֹשֶׁה בְּחִיקוֹ וּנְצַטְרֵעָה, וְאַחַר שׁוֹב הַכְּנִיסָה לְחִיקוֹ וְשָׁבָה וְנִרְפְּאָה ("הִבֵּא נָא יָדְךָ בְּחִיקְךָ... וַיּוֹצֵאָה וְהִנֵּה יָדוֹ מִצְרַעֶת... וַיֵּשֶׁב יָדוֹ אֶל חִיקוֹ וַיּוֹצֵאָה מִחִיקוֹ וְהִנֵּה שָׁבָה כְּבָשָׂרוֹ").

וְהִנֵּה, לְאַחַר שְׁצוּהָ הַקַּב"ה אֶת מֹשֶׁה לַעֲשׂוֹת אֶת שְׁנֵי הָאוֹתוֹת הַלְלוֹ לְפָנֵי הָעָם, אֲמַר לוֹ הַקַּב"ה: "וְהָיָה אִם לֹא יֵאֲמִינוּ לָךְ (יִשְׂרָאֵל), וְלֹא יִשְׁמְעוּ לְקַל הָאֵת הָרֵאשׁוֹן (שֶׁל הַפִּיכַת הַמַּטֵּה לְנַחֵשׁ), וְהֵאֲמִינוּ לְקַל הָאֵת הָאֲחֵרוֹן (שֶׁל הַיָּד שְׁנֵצַטְרֵעָה וְאַחַר—כֶּךָ נִתְרַפְּאָה). וְהָיָה אִם לֹא יֵאֲמִינוּ גַם לְשְׁנֵי הָאוֹתוֹת הָאֵלֶּה, וְלֹא יִשְׁמְעוּן לְקַלְךָ, וְלִקְחַת מִמִּימֵי הַיָּאֵר וְשִׁפְכָתָהּ וְהָיָה הַמַּיִם אֲשֶׁר תִּקַּח מִן הַיָּאֵר וְהָיָה לְדָם בַּיּוֹם הַהוּא."

הִנֵּה, רוֹאִים אָנוּ, שְׁגַם אֲחֵרֵי "הָאֵת הָאֲחֵרוֹן", שֶׁל "הִבֵּא נָא יָדְךָ בְּחִיקְךָ", נְצַטְרֵעָה מֹשֶׁה (אִם לֹא יֵאֲמִינוּ לוֹ הָעָם) לַעֲשׂוֹת עוֹד אוֹת אֶחָד (אֶת אוֹת הַדָּם). אִם כֶּךָ, מוֹכַח מִכָּאן כִּי הַלְשׁוֹן "אֲחֵרוֹן" אֵינוֹ בְּהִכְרַח אֲחֵרוֹן מִמֶּשׁ, וְאֲפֹשֶׁר שִׁיבֹא עוֹד אוֹת אֲחֵרִיו.

וְלָכֵן, אוֹמֵר הַרֵשֵׁב"א, גַּם מָה שְׁאָמַר הַנְּבִיא חֲגִי עַל בֵּית הַמִּקְדָּשׁ הַשְּׁנַי, "אֲחֵרוֹן", ("גְּדוּל יִהְיֶה כְבוֹד הַבַּיִת הַזֶּה הָאֲחֵרוֹן מִן הָרֵאשׁוֹן"), הוּא רַק בִּיחֹס לְבֵית הַמִּקְדָּשׁ הָרֵאשׁוֹן, הַמוֹקְדֵם לוֹ, אֲבָל בּוֹדָאֵי יֵשׁ אֲחֵרִיו בֵּית מִקְדָּשׁ שְׁלִישִׁי. וַיֵּשׁ לוֹמַר שֶׁעַל-כֶּךָ רוֹמֵז הַפְּסוּק (יב', יג'): "וְהָיָה הַדָּם לָכֶם לְאֵת עַל הַבָּתִּים". דְּהִינוּ, אוֹת הַדָּם, שְׁבֹא לְאַחַר הָאוֹת הַ"אֲחֵרוֹן" שְׁנֵצַטְרֵעָה מֹשֶׁה לַעֲשׂוֹת לְפָנֵי הָעָם, הִנֵּה הוּא יִהְיֶה לָכֶם לְאוֹת וְלִרְאִיָּה "עַל הַבָּתִּים" – עַל בְּתֵי הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁלְעֵתִיד לְבוֹא נֹכַח לְבֵית הַמִּקְדָּשׁ הַשְּׁלִישִׁי. שְׁהָרִי, מֵאוֹת הַדָּם מוֹכַח, כִּי לְשׁוֹן "אֲחֵרוֹן" אֵינוֹ מִמֶּשׁ אֲחֵרוֹן.

וְלָכֵן, אִף שֶׁהַתְּבִטָּא הַנְּבִיא חֲגִי עַל בֵּית הַמִּקְדָּשׁ הַשְּׁנַי בְּלְשׁוֹן "אֲחֵרוֹן", אֵינוֹ בְּהִכְרַח כֶּךָ, וּבּוֹדָאֵי יִתְקַים הַפְּתוּב: "מִקְדָּשׁ אֲדָנִי כּוֹנֵנוּ יְדִיד". וְלְעֵתִיד לְבוֹא יֵרֵד מִן הַשָּׁמַיִם בֵּית מִקְדָּשׁ שֶׁל אֱשׁ, בְּנוֹי וּמְשׁוֹכְלָל, וְכַלְשׁוֹן רַש"י הַקְּדוּשׁ: "מִקְדָּשׁ הָעֵתִיד שְׁאֵנוּ מְצַפִּין (לוֹ), בְּנוֹי וּמְשׁוֹכְלָל, הוּא יִגְלֶה וְיָבוֹא מִשָּׁמַיִם". עַד כָּאן דְּבָרֵינוּ הַמְּתוּקִים שֶׁל הַרֵשֵׁב"א. (עַל פִּי "אוֹרֵה שֶׁל תוֹרָה" לְהַרְה"ק פִּינְחָס פְּרִידְמָן)

"הֵיטָם רָאָה וַיִּנְס" (תְּהִלִּים קִיד' ג')

יְדוּעַ מָה שְׁאָמְרוּ חו"ל, שֶׁכָּלֵל יִשְׂרָאֵל שָׁקְעוּ בְּמִצְרַיִם בְּ-מֵט' שְׁעָרֵי טוֹמְאָה. אוּלָם, בְּכָל זֹאת זָכוּ לְהִיגָאֵל מִמִּצְרַיִם, בְּזָכוֹת שֶׁלֹּא שִׁינּוּ אֶת שְׁמֵם, לְשׁוֹנָם וּמְלַבּוּשָׁם, וּבְעִיקָר מַחֲמַת שְׁהִיוּ גְדוּרִים בְּעָרִיוֹת. וְצָרִיכִים אָנוּ לְהִבִּין עֲנִין זֶה. שָׁכָן, מֵהִיכָן שְׁאָבוּ יִשְׂרָאֵל אֶת הַפֶּחַ שֶׁלֹּא לְשָׁנוֹת אֶת שְׁמֵם, לְשׁוֹנָם וּמְלַבּוּשָׁם, וְלִהְיוֹת גְדוּרִים בְּעָרִיוֹת? הִנֵּה, עַל-יָדֵי כֶּךָ סָלַל אֶת הַדֶּרֶךְ לְכָל יִשְׂרָאֵל, שִׁיּוֹכְלוּ לַעֲמוּד בְּקְדוּשָׁתָם, בְּהִיוֹתָם בְּגִלוֹת מִצְרַיִם. וְזֹאת, כְּמְבוֹאֵר

במדרש (ויקרא רבה לב', ה'): "יוסף ירד למצרים וגדר עצמו מן הערובה (=זנות, זימה) (ולא רק בנסיון של אשת פוטיפר), ונגדרו ישראל בזכותו. אמר ר' תיא בר אבא: כדאי (=טוב) היה גדור ערוה עצמו, שנגאלו ישראל על-ידו" (=בזכות יוסף נגאלו ישראל).

הנה, מבואר מכאן, שקדושתו של יוסף הצדיק, שהתקדש כל-כך בארץ מצרים, ארץ שהיתה מלאה בזימה ובתועבה, היא שהשפיעה על כל ישראל שירדו למצרים, שלא יכשלו בעריות, ובזכות דבר זה נגאלו ישראל ממצרים.

וצריכים אנו ביאור על-כך. שפן, אמת הדבר שכשהיה יוסף הצדיק בחיים, יכול היה להשפיע מקדושתו על כל ישראל, כדי שיוכלו גם הם לעמוד בקדושתם. אבל איך הועילה צדקתו וקדושתו של יוסף לכל ישראל, לאחר שכבר נפטר (יוסף), ועבר מן העולם?

אומר על-כך ה"אהבת שלום": הנה, על הפתוב (בראשית כח', י'), "ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה", פרש רש"י: "לא היה צריך לכתוב, אלא וילך יעקב חרנה". (אם כן), ולמה הזכיר יציאתו ('ויצא יעקב')? אלא, מגיד שיציאת צדיק מן המקום עושה רשם". כלומר, אומר ה"אהבת שלום", רש"י מלמד אותנו, שאפילו שהצדיק יוצא מן המקום, למרות זאת נשאר רשם מהקדושה שלו באותו מקום. וזהו שאומר רש"י: "מגיד שיציאת צדיק מן המקום עושה רשם" (באותו מקום שעזב).

ולכן, אומר ה"אהבת שלום", כך גם יוסף הצדיק, שקדש עצמו במצרים בקדושה כל-כך גדולה, ועמד בנסיון הקשה שהיה לו עם אשת אדוניו, הנה לאחר שנפטר מן העולם, נשאר רשם הקדושה של יוסף הצדיק במצרים, ועל-ידי רשם זה נתקדשו ישראל במצרים, והיו גדורים בעריות.

(ויש לומר, שאת הכח שלא לשנות את שמם, לשונם ומלבושם שאבו ישראל מייעקב אבינו, שעליו נאמר (בראשית לג', יח'): "ויבא יעקב שלם, עיר שכס". "שלם" – ראשי-תיבות: שם לשון מלבוש. לומר לנו, שמה שזכה יעקב אבינו לחזור בשלמות מבית לבן, בלא חטא, הוא מחמת שנוהר שלא לשנות את אשר נהג בביתו – לא בשם, לא בלשון, ולא בלבוש).

ומעתה יאיר לנו גם הפתוב במדרש (תהילים קיד'): "הים ראה וינס". (מה ראה)? – ראה ארוננו של יוסף יורד לים. אמר הקב"ה: ינוס (הים) מפני הנס (=מפני יוסף, שנס וברח מאשת אדוניו), שנאמר (בראשית לט', יב) 'ותתפשהו בבגדו...וינס ויצא החוצה' – אף הים יהיה נס מפניו...".

והביאור הוא, שבתחילה לא רצה הים להיקרע לפני ישראל. שפן, באיזו זכות יקרע הים לישראל. אולם, כאשר ראה הים את קדושת ארוננו של יוסף, את הרשם של קדושתו, שאפילו לאחר פטירתו נשאר רשם עצום מקדושתו, נס הים ונקרע מלפניו.

וראוי להוסיף כאן את דברי כ"ק מרן האדמו"ר מהר"י מפעלזא זיע"א, ששאל, מדוע לא נקרע הים בזכות משה רבנו וששים רבוא ישראל – אלא, היה צריך דוקא את זכות ארון יוסף?

ועונה על כך ואומר מרן האדמו"ר מהר"י מפעלזא: הנה, בשעה שעמדו בני ישראל על הים, והיו בצרה גדולה (מצרים מאחוריהם והים לפנייהם), בנדאי הרהרו בלבם, שהקב"ה לא יעזב אותם, ותעמוד להם זכותו של משה רבנו. וכל עוד משה רבנו בחיים, אין לנו מה לחשוש, כי בטוחים אנו שזכותו תגן עלינו בכל עת שיתפלל בעדינו. אבל, בנדאי גם הרהרו, וחשבו, מה יהיה לאחר פטירתו של משה, כאשר יסתלק מהעולם? באיזו זכות נושע מפל צרותינו? על-כן הראה הבורא יתברך שמו לישראל, שקריעת ים סוף לא היתה רק בזכות משה לבדו, אלא גם בזכות ארוננו של יוסף, כדי שילמדו ישראל דעת, שזכות הצדיק אינה רק בזמן שהוא בחיים בעולם הזה. וגם לאחר פטירתו, כשהצדיק בעולם האמת, גם אז זכותו קיימת לישראל, לעד ולעולמי עולמים.

ועל-כך אומר הנביא (ישעיה סג', יב'): "מוליד לימין משה (מוליד לימין משה)", כדי להראות לישראל שהים נבקע גם בזכות יוסף הצדיק. וזהו "בוקע מים מפניהם" – דוקא "מפניהם" – בזכות שניכם – משה רבנו ויוסף הצדיק. וכל זאת – כדי "לעשות לו שם עולם" – לעשות לצדיק שם עולם, להראות שזכותו עומדת לעולם ולנצח נצחים, אפילו שהוא כבר בעולם האמת בגבהי מרומים.

חג פסח שמח לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!

## "בְּנֵי צִיּוֹן"

"מוֹטֵב יִכְנַס הַחֵץ בִּי וְלֹא בְּבָנִי"

רש"י מְבַאֵר עַל הַפְּסוּק: "אַתֶּם רְאִיתֶם אֲשֶׁר עָשִׂיתִי לְמִצְרַיִם, וְאַשָּׂא אֶתְכֶם עַל כַּנְפֵי נְשָׁרִים' (שמות יט', ד') – הַנֶּשֶׁר הַזֶּה אֵינוֹ מִתִּירָא, אֲלֵא מִן הָאָדָם, שְׁמָא יִזְרוּק בּוֹ חֵץ, וְלִפִּי שְׂאִין עוֹף פּוֹרַח עַל גְּבִיו (=מְעֻלָּיו), לָכֵן נֹתְנִים (=אֵת גּוֹזְלָיו) עַל כַּנְפָּיו, וְאוֹמֵר: מוֹטֵב יִכְנַס בִּי הַחֵץ וְלֹא בְּבָנִי. אֵף אֲנִי עָשִׂיתִי כֵן (כָּךְ הַקֵּב"ה אוֹמֵר), שְׁנֵאמַר: 'וַיִּסַּע מִלְּאֵף הָאֱלֹהִים... וַיָּבֵא בֵּין מַחְנֵה מִצְרַיִם וּבֵין מַחְנֵה יִשְׂרָאֵל... וְהָיוּ מִצְרַיִם זוֹרְקִים חֲצִיִּים וְאַבְנֵי בְּלִיסְטְרָאוֹת (=אֲבָנִים כְּבִדוֹת), וְהִעֲנַן מִקַּבְּלָן (קוֹלֵט אוֹתָן, כְּדִי שְׁלֹא יִפְגְּעוּ בְּבָנֵי יִשְׂרָאֵל)".

לְכַאוּרָה תְּמוּהָ הַדְּבָר מְאֹד: אֵת הַנֶּשֶׁר – שְׁמוּכָן לְהִיפָּגַע מִהַחֵץ וְאוֹמֵר: מוֹטֵב יִכְנַס הַחֵץ בִּי וְלֹא בְּבָנִי – אֲנִי מִבְּנֵי־אֵל, אֲבָל, אֲצֵל הַקֵּב"ה, שְׁחֲצִיִּים וּבְלִיסְטְרָאוֹת גְּשָׁמִיִּים אֵינֶם יְכוּלִים לְפָגוּעַ בּוֹ כְּלָל, אִיךָ אֲפָשָׁר לוֹמַר עַל הַקֵּב"ה, שְׁאֵמַר: "מוֹטֵב יִכְנַס הַחֵץ בִּי וְלֹא בְּבָנִי"?

וַיִּפְרַשׁ חִידוּשֵׁי הַרִ"ם: הַחֲצִיִּים וְהַבְּלִיסְטְרָאוֹת שֶׁזָּרְקוּ הַמִּצְרַיִם עַל יִשְׂרָאֵל לֹא הָיוּ רַק חֲצִיִּים גְּשָׁמִיִּים, אֲלֵא הַכּוֹנֵה הָיָא עַל טַעֲנַת שָׂר מִצְרַיִם שְׁבַשְׁמִים, שְׁאֵמַר לְהַקֵּב"ה בְּשַׁעַת קְרִיעַת יָם סוּף: מַה נִּשְׁתַּנּוּ אֵלֶּיךָ מֵאֵלֶּיךָ (בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִהַמִּצְרַיִם), הָרִי הִלְלוּ עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה וְהִלְלוּ עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה.

וְהִנֵּה, מִכִּיּוֹן שׁ"מ לְמִלְךָ בְּמִשְׁפַּט יַעֲמִיד אֲרִץ" (=הַמֶּלֶךְ חָיֵב לַעֲשׂוֹת דִּין וּמִשְׁפַּט צְדָקָה, הַשּׁוֹיִם עִם כָּל בְּנֵי הָאָדָם). וְכַאֲן, נִרְאָה לְמִרְאֵית עֵינַי, שֶׁהַמֶּלֶךְ מוֹתֵר עַל כָּלֵי הַמִּשְׁפָּט, בְּכַךְ שֶׁמִּפְּלֵה כְּבִיכּוֹל אֵת יִשְׂרָאֵל עַל הַמִּצְרַיִם, וְהָרִי זֶה פְּגִיעָה בְּכַבּוֹדוֹ שֶׁל הַמֶּלֶךְ. לְמִרוֹת זֹאת (לְמִרוֹת טַעֲנַת הַשָּׂר שֶׁל מִצְרַיִם שֶׁבָּנֵי יִשְׂרָאֵל מוֹפְלִים לְטוֹבָה), אָמַר הַקֵּב"ה לְקִרוּעַ לָהֶם אֵת הַיָּם, כִּי "מוֹטֵב יִכְנַס הַחֵץ בִּי וְלֹא בְּבָנִי" – דְּהֵינּוּ, מוֹטֵב שֶׁהַטַּעֲנוֹת יִהְיוּ עָלַי, וְלֹא יִפְגְּעוּ בְּנִי – בְּנֵי יִשְׂרָאֵל.

"וַיִּקַּח שֵׁשׁ מֵאוֹת רֶכֶב בַּחּוּר" (יד' ז')

בְּאַחַת מֵאַגְרוֹתָיו שֶׁל הַמַּהֲרָם שִׁיף, נִמְצָא סִיּוּם הַכּוֹלֵל פְּסוּק מִפְּרֻשַׁת "בְּשִׁלַּח", הַעֲרוּךְ בְּצוּרַת חִידָה, וְכַךְ כְּתוּב: "וַיִּקַּח שֵׁשׁ מֵאוֹת רֶכֶב (בְּחֹר) בַּחּוּר". וְהִיא הַדְּבָר לְתַעֲלוּמָה: לְמַה הִתְכַּוֵּן רַבְּנּוּ הַמַּהֲרָם? לְאַחַר נְסִיּוֹנוֹת מִיַּגְעִים פּוֹעֲנָחָה חִידָה מְבִרְיקָה זֶה בְּדֶרֶךְ הַבָּאָה: "וַיִּקַּח שֵׁשׁ" – כְּשֵׁאתָה לְוִקָּח (=מִפְּחִית) מִסְפָּר שֵׁשׁ, "מֵאוֹת רֶכֶב" – מֵאוֹתֵי "רֶכֶב", שֶׁהֵן בְּגִימַטְרִיָּה 222 – נוֹתֵר "בַּחּוּר" – נוֹתֵר בְּיַדֵּנוּ הַמִּסְפָּר 216, מִסְפָּר הָעוֹלָה לְגִימַטְרִיָּה שֶׁל "בַּחּוּר".

"נִקְמַת יָלֵד קָטָן לֹא בְּרָא הַשָּׁטָן"

בְּשַׁעָה שֶׁטְּבַעוּ מִצְרַיִם בָּיָם, בְּקִשּׁוֹ מִלְּאֲכֵי הַשָּׂרֵת לוֹמַר שִׁירָה. אָמַר לָהֶם הַקֵּב"ה: "מִעֲשֵׂי יָדֵי טוֹבְעִים בָּיָם, וְאַתֶּם מְבַקְשִׁים לוֹמַר שִׁירָה"?

מִדְּרַשׁ זֶה מְגַלֵּה לָנוּ אֵת עוֹצְמַתָּה שֶׁל מִידַת הַרְחָמִים, עַד שֶׁאֲפִילוֹ הַקֵּב"ה חָס עַל אוֹתֵם רְשָׁעִים שֶׁשָּׁעֲבָדוּ אֵת בְּנֵיוֹ, וְאִין הוּא מֵאֲפָשָׁר לְמִלְּאֲכֵיוֹ לוֹמַר שִׁירָה בְּשַׁעָה שֶׁהַמִּצְרַיִם טוֹבְעִים. וְלְכַאוּרָה נִשְׁאַלְתָּ הַשְּׂאֵלָה, מִדּוּעַ לֹא הוֹעִילָה מִידַת הַרְחָמִים לְהַצִּיל אֵת הַמִּצְרַיִם מִלְּטַבּוּעַ בָּיָם?

תְּשׁוּבָה עַל-כֵּן מִבִּיא הַמְּדַרְשׁ (יִלְקוּט שְׁמַעוֹנֵי יֵד, רַמְז'): בְּשַׁעָה שֶׁבָּקַשׁ הַקֵּב"ה לְהַטְבִּיעַ אֵת הַמִּצְרַיִם, עָמַד עוֹזָא, שָׂר מִצְרַיִם, וְהִשְׁתַּטַּח לְפָנָיו הַקֵּב"ה, וְאוֹמֵר: רַבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, הֲלֹא בְּמִידַת הַרְחָמִים בְּרָאתָ אֵת עוֹלָמְךָ, וְלָמָּה אֵתָּה רוֹצֵה לְהַטְבִּיעַ אֵת בְּנֵי מִיֵּד כִּנְסַת הַקֵּב"ה אֵת כָּל הַפְּמִלְיָא שֶׁל מְעֻלָּה, וְאוֹמֵר לָהֶם: מַה דִּינָה שֶׁל אוֹמָה זֹאת? הַתְּחִילוּ שָׂרֵי הָאוֹמוֹת מְלַמְּדִים זְכוֹת עַל מִצְרַיִם.

כִּיּוֹן שֶׁרָאָה כֵּן הַמִּלְּאֵךְ מִיכָאֵל, רָמַז לְמִלְּאֵךְ גְּבִרְיָאֵל, וְזֶה טָס לְמִצְרַיִם, וְהִבִּיא מִשָּׁם לְבָנָה אַחַת שֶׁל טִיט, שֶׁהִיא מְשׁוּקַע בְּתוֹכָהּ תִּינוּק אֶחָד שֶׁל יִשְׂרָאֵל, בָּא לְפָנָיו הַקֵּב"ה וְהִנִּיחָה לְפָנָיו, וְאוֹמֵר: רַבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, כֵּךְ שָׁעֲבָדוּ מִצְרַיִם



את בְּנֵי, שְׁהִיוּ מְשַׁקְעִים אֶת תִּינוּקוֹת שֶׁל יִשְׂרָאֵל כְּאִשֶׁר לֹא הִסְפִּיקוּ יִשְׂרָאֵל לְהַכִּין אֶת מַכְסַת הַלְּבָבִים. מִיָּד יֵשֶׁב עֲלֵיהֶם הַקֵּב"ה **בְּמִידַת הַדִּין**, וְהִטְבִּיעַם בָּיָם.

וְעַל-כֵּן נֶאֱמַר: "נִקְמַת יֶלֶד קָטָן לֹא בְּרַא הַשֵּׁטֶן" – עַם, הַמְשַׁלֵּיךְ תִּינוּקוֹת בְּנֵי יוֹמָם לְיָאוֹר, וּמִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶם כְּחוֹמֶר לְבִנְיַת הַחוֹמוֹת, לֹא יוּכַל בַּיּוֹם הַדִּין לְבֹא וּלְבַקֵּשׁ שִׁינְהִיגוּ בּוֹ **בְּמִידַת הַרְחָמִים**.  
וְיִסַּע מִשָּׁה... וְיִלְכּוּ שְׁלֹשֶׁת יָמִים... וְלֹא מִצְאוּ מַיִם... וְלֹא יָכְלוּ לְשִׁתּוֹת מִיָּם מְרַה כִּי מָרִים הֵם"

חֲכָמֵינוּ אוֹמְרִים, כִּי כָּלל יָדוּעַ הוּא, שְׂאִין שׁוֹם דְּבַר בְּעוֹלָם שְׁהוּא מְקַרְה, אֲלֵא הַכֹּל הוּא בְּהַשְׁגַּחַת הַמְשַׁגִּיחַ, הוּא הַבּוֹרָא יִתְבַּרְךָ, הַמְּסוּבָב כָּל הַסִּיבוֹת. וְאִם כֵּן, מִדּוּעַ סִּבֵּב הַקֵּב"ה כֵּן, שֶׁלֹּא מִצְאוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מַיִם? וְכִשְׁכַּבְר מִצְאוּ מַיִם לְשִׁתּוֹת, לֹא יָכְלוּ לְשִׁתּוֹת, "כִּי מָרִים הֵם"?

אֲלֵא, אָמְרוּ חֲזו"ל בְּגִמְרָא עַל מְקָרָא זֶה: "וְיִלְכּוּ שְׁלֹשֶׁת יָמִים בְּמַדְבָּר וְלֹא מִצְאוּ מַיִם...". – אִין מַיִם אֲלֵא **תּוֹרָה**, שְׁנֶאֱמַר (ישעיה נה, א): 'הוֹי כָּל צָמֵא לָכוּ לְמַיִם'. וְכִיּוֹן שֶׁהֲלָכוּ שְׁלֹשָׁה יָמִים בְּלֹא **תּוֹרָה**, מִיָּד נִלְאוּ (=נִכְשְׁלוּ)... עֲמַדוּ נְבִיאִים שְׂבָהֶם, וְתִקְנּוּ לָהֶם שִׁיחֵיו קוֹרִין(=בְּתוֹרָה) (בְּיָמִים שַׁבַּת, שְׁנֵי וַחֲמִישִׁי)... שֶׁלֹּא יִלְיָנוּ ג' יָמִים בְּלֹא **תּוֹרָה**.  
נִמְצְאוּ לְמַדְרֵים מְדַבְּרֵי חֲזו"ל, כִּי מָה שֶׁלֹּא מִצְאוּ יִשְׂרָאֵל מַיִם שְׁלֹשֶׁת יָמִים הוּא כְּעוֹנֵשׁ עַל שֶׁלֹּא עָסְקוּ **בְּתוֹרָה**, שְׁנִקְרָאת **מַיִם**, שְׁלֹשָׁה יָמִים. וְצָרִיכִים אָנוּ בְּאוֹר, כִּי צִדָּד נִפְלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִמְדַּרְגָּתָם, שֶׁלֹּא לְעִסּוֹק **בְּתוֹרָה** שְׁלֹשָׁה יָמִים? נִיתֵן לְבָאָר זֹאת עַל-פִּי מָה שֶׁפָּרַשׁ רַש"י עַל הַפְּסוּק "וְיִסַּע מִשָּׁה אֶת יִשְׂרָאֵל": "הַסִּיעַם בְּעַל-כוֹרְחָם, שְׁעִטְרוּ מִצְרִים אֶת סוּסֵיהֶם בְּתַכְשִׁיטֵי זָהָב וּבִאֲבָנִים טוֹבוֹת, וְהִיוּ יִשְׂרָאֵל מוֹצִיאִין אוֹתָם בָּיָם. וּגְדוּלָּה הִיְתָה בֵּינָתָּה בֵּינָתָּה מִבֵּינָתָּה מִצְרִים... לְפִיכֵךְ הוֹצֵרְךָ לְהַסִּיעַם בְּעַל-כוֹרְחָם".

וּמַעֲתָה מוֹבֵן הַיֵּטֵב שֶׁרַשׁ הַפִּישְׁלוֹן שֶׁל יִשְׂרָאֵל: הַיּוֹת וְרַדְפוּ אַחֲרֵי הַכֶּסֶף וְהַזָּהָב שֶׁפִּלְט הֵיטֵב, אַחֲרֵי שֶׁטְבְּעוּ מִצְרִים בָּיָם, הִיְתָה צָרִיךְ מִשָּׁה רַבְּנוּ לְהַסִּיעַם בְּעַל כוֹרְחָם מִשָּׁם, וְעַל-יָדֵי זֶה נִתְרַחְקוּ **מִהַתּוֹרָה** – "וְיִלְכּוּ שְׁלֹשֶׁת יָמִים בְּמַדְבָּר וְלֹא מִצְאוּ מַיִם", וּמִכִּיּוֹן שֶׁנִּתְרַחְקוּ **מִהַתּוֹרָה**, שְׁנִקְרָאת **מַיִם**, נִעֲנְשׁוּ מִיָּדָה כַּנֶּגֶד מִיָּדָה, בְּכֵךְ שֶׁלֹּא מִצְאוּ מַיִם. וְגַם לְאַחַר שֶׁמִּצְאוּ מַיִם, לֹא יָכְלוּ לְשִׁתּוֹת, כִּי מָרִים הֵם, כִּיּוֹן שֶׁלֹּא הִרְגִישׁוּ טַעַם מִתּוֹק **בְּתוֹרָה**, בְּגִלְלַת הַתְּרַחְקוּתָם מִהַתּוֹרָה, וְהַרְדִּיפָה אַחֲרֵי הַכֶּסֶף וְהַזָּהָב. (עַל פִּי "אוֹרָה שֶׁל תּוֹרָה" לְהַרְה"ק פִּינְחָס פְּרִידְמָן)

"וַיְהִי בְּשִׁלַּח פְּרַעְיָה אֶת הָעָם, וְלֹא נָחַם אֱלֹהִים דְּרֹךְ אֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים"

מְסוּפָּר עַל עֲשִׂיר אַחַד, שֶׁהָיָה בּוֹר וְעַם הָאֶרֶץ, אֲבָל הָיָה אוֹהֵב מְאֹד אֶת הַתּוֹרָה וְלוֹמְדֶיהָ. וְלֹאֲדָם זֶה הִיְתָה בַּת צְדָקָת וּמוֹכְשֵׁרָת, שֶׁרָצָה הוּא בְּכָל לְבוֹ לְהַשִּׁיָּאָה לְבֵן תּוֹרָה.

פְּעַם אַחַת, כְּשֶׁהִגִּיעַ אֵלָיו בְּחוֹר כְּדֵי לְבַקֵּשׁ אֶת יָד בְּתוֹ, אָמַר הָעֲשִׂיר בְּלִבּוֹ: לֹא אֶתֵּן לוֹ אֶת בְּתִי לְאִשָּׁה, עַד "שְׂאֵבְחֵן" אוֹתוֹ בְּתוֹרָה תַּחֲיֶלָה, וְאִם יִצְלִיחַ בְּמַבְחָן – יִזְכֶּה לְקַחַת אֶת בְּתִי לוֹ לְאִשָּׁה. מִיָּד נִגַּשׁ הָעֲשִׂיר לְבַחוֹר, וְאָמַר לוֹ: "יֵשׁ לִי קוֹשִׁיָּה עֲצוּמָה בְּמִשְׁנֵיּוֹת 'בְּמָה מְדַלִּיקִין', שְׂאוֹמְרִים בְּכָל עֲרֵב שַׁבַּת, וְהָרִי שָׁם נֶאֱמַר: 'אִין מְדַלִּיקִין לֹא בְּלֶכֶשׁ וְלֹא בְּחֶסֶן... וְלֹא בְּאֵלֶיהָ וְלֹא בְּחֶלֶב נְחוֹם'.

וְנִתְקַשָּׁה לִי הַדְּבַר: 'וְלֹא בְּחֶלֶב נְחוֹם'. וְכִי אֵיזָה חֲטָא עָשָׂה נְחוֹם, שֶׁלֹּא מְדַלִּיקִים בְּחֶלֶב שְׁלוֹ? – הַשִּׁיב לוֹ הַבְּחוֹר: "אֲדוֹנֵי הַנִּכְכָּב! טְעוֹת הֵיא בִּידְךָ כְּשֶׁאֲתָה קוֹרָא 'וְלֹא בְּחֶלֶב נְחוֹם'. צָרִיךְ לוֹמַר 'וְלֹא בְּחֶלֶב', וְאַחַר-כֵּן לְקַרְוֹא אֶת הַמְּשֻׁךְ הַפְּסוּק 'נְחוֹם הַמְּדִי אוֹמֵר: מְדַלִּיקִין, וְכוּ'". אָמַר לוֹ הָעֲשִׂיר: "אֲנִי רוֹאָה שְׂאֲתָה מִתְחַמֵּק מִלְּעֲנוֹת לִי, כִּיּוֹן שְׂאִין לְךָ תִּירוּץ... וְלָכֵן אִין אֲתָה רְאוּי לְהִיּוֹת חֲתָנִי...". וְכֵךְ שִׁלַּח הָעֲשִׂיר אֶת הַבְּחוֹר מִבֵּיתוֹ.

לְאַחַר מִכּוֹן, בָּא בְּחוֹר אַחַר כְּדֵי לְהַשְׁתַּדֵּךְ עִם בְּתוֹ, וְגַם אוֹתוֹ "בְּחֵן" הָעֲשִׂיר, וְגַם הוּא לֹא עָמַד בְּמַבְחָן... וְכֵךְ הָיָה עִם עוֹד כְּמָה בְּחוֹרִים. לְבִסוּף בָּא בְּחוֹר פִּקַּח וְנָבוֹן, וְלְאַחַר שֶׁשָּׁמַע מִהַבְּחוֹרִים הַקּוֹדְמִים עַל הַמַּבְחָן שְׁעֵתִיד הוּא לְהִיבְחֵן אֲצֵל הָעֲשִׂיר, אָמַר בְּלִבּוֹ: אֲנִי, בְּעִזְרַת ה', אֲצְלִיחַ לְפָרַק אֶת קוֹשִׁיתוֹ הָעֲצוּמָה... וּמִיָּד כְּשֶׁהָעֲשִׂיר הִקְשָׁה לוֹ אֶת קוֹשִׁיתוֹ, הַשִּׁיב לוֹ הַבְּחוֹר בְּבִיטָה: "וְדַאי שְׁנְחוֹם אֲשֶׁם בְּכֵךְ שֶׁלֹּא מְדַלִּיקִים בְּחֶלֶב שְׁלוֹ, שְׁהָרִי כְּתוּב בְּתוֹרָה: 'וַיְהִי בְּשִׁלַּח פְּרַעְיָה אֶת הָעָם, וְלֹא נָחַם' (בְּמִקּוֹם "וְלֹא נְחוֹם", אָמַר לְעֲשִׂיר "וְלֹא נְחוֹם"), כְּלוּמַר שְׁנְחוֹם לֹא רָצָה לְצַאֵת מִמִּצְרַיִם יַחַד עִם כָּל יִשְׂרָאֵל, וְלָכֵן קָנְסוּ אוֹתוֹ, שֶׁלֹּא יְדַלִּיקוּ מִהַחֶלֶב שְׁלוֹ...". כְּשֶׁשָּׁמַע הָעֲשִׂיר "תִּירוּץ גְּאוּנִי" זֶה, אוֹרוֹ עֵינָיו, וְאָמַר לוֹ: "אֲתָה רְאוּי לְהִיּוֹת חֲתָנִי, כִּיּוֹן שֶׁהִנַּחַת אֶת דַּעְתִּי, וְתִרְצַת תִּירוּץ אֲמִיתִי הַמִּתְקַבֵּל עַל הַלֵּב...".

נָא לְשִׁמּוֹר עַל קְדוּשַׁת הַגִּילְיוֹן!

חֲגַ כָּשֶׁר שְׂמַח לְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל!